

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Statistická analýza vývoje pojistného trhu v České republice a jeho perspektivy

Kristýna Novotná

© 2015 ČZU v Praze

**Zadání bakalářské práce
(do jedné vazby originál a do druhé kopii)**

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Statistická analýza vývoje pojistného trhu v České republice a jeho perspektivy" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne _____

Kristýna Novotná

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucí práce doc. Ing. Marii Prášilové, CSc. za odborné vedení při zpracování bakalářské práce.

Statistická analýza vývoje pojistného trhu v České republice a jeho perspektivy

Statistical analysis of Insurance market in the Czech Republic and its prospects

Souhrn

Bakalářská práce se zabývá statistickou analýzou vývoje českého pojistného trhu v letech 1993 – 2013 a prognózou budoucího vývoje v následujících letech 2014 - 2016. První část se věnuje popisu statistické metody použité v práci, kterou je analýza časových řad, přesněji popis elementárních charakteristik časových řad a jejich extrapolace. Druhá část stručně shrnuje základní teorii k tématu. Poslední část se zabývá zhodnocením dosavadního vývoje vybraných základních ukazatelů pojistného trhu. Analyzovány jsou následující ukazatele pojistného trhu: předepsané pojistné, pojistné plnění, škodovost a pojištěnost. Data byla získána především z výročních zpráv České asociace pojišťoven. Nakonec je zpracována prognóza budoucího vývoje, jsou popsány perspektivy vývoje českého pojistného trhu a doporučení pro další příznivý vývoj.

Klíčová slova: pojišťovnictví, riziko, pojistný trh, pojišťovna, životní pojištění, neživotní pojištění, škoda, pojistné plnění, statistická analýza.

Summary

The bachelor thesis deals with the statistical analysis of the development of the insurance market between 1993 - 2013 and prediction of the future development between 2014 - 2016. The first part describes the statistical methods used in the work, which is time-series analysis, specifically description of elementary characteristics of time series and their extrapolation. The second part briefly summarizes the basic theory of the topic. The last part deals with the evaluation of the current development of selected basic indicators of the insurance market. The analysis included the following indicators of the insurance market: insurance rate, indemnification, claims volume and insurance penetration. Data was obtained mainly from the annual reports of the Czech Insurance Association. Finally, the prediction of the future is compiled and the perspectives of development of the insurance market and recommendations for further positive development are described.

Keywords: insurance, risk, insurance market, insurance company, life insurance, non-life insurance, damage, indemnification, statistical analysis.

Obsah

1	Úvod	7
2	Cíl a metodika.....	9
2.1	Cíl práce.....	9
2.2	Metodika	9
3	Literární rešerše	12
3.1	Pojistné riziko	12
3.2	Pojistný trh.....	13
3.3	Subjekty pojistného trhu	13
3.4	Druhy pojištění	14
3.5	Pojistná smlouva, pojistné a pojistné plnění.....	20
3.6	Zajištění	21
3.7	Regulace a dohled v pojišťovnictví	22
3.8	Ukazatele úrovně pojistného trhu	25
3.9	Charakteristika českého pojistného trhu	26
4	Praktická část.....	28
4.1	Ukazatele úrovně pojistného trhu	28
4.2	Elementární charakteristiky vývoje vybraných ukazatelů	34
4.3	Extrapolace budoucího vývoje vybraných ukazatelů	35
4.4	Perspektivy českého pojistného trhu a doporučení.....	38
5	Závěr.....	40
	Použitá literatura.....	42
	Internetové zdroje.....	43
	Seznam grafů.....	44
	Seznam tabulek.....	44
	Seznam příloh.....	44

1 Úvod

Pojišťovnictví je součástí terciárního sektoru národního hospodářství. Terciární sektor, jako složka hospodářství, je nejdynamičtější a je z části ukazatelem vyspělosti státu. Spolu s peněžním, kapitálovým, komoditním a devizovým trhem je součástí finančního trhu. Zaobírá se pojišťovací, zajišťovací a zprostředkovatelskou činností. Ačkoli je pojistný trh součástí finančního trhu, je specifický tím, že zde převažuje nabídka nad poptávkou, platí zde také princip solidárnosti, podmíněné návratnosti a neekvivalentnosti.

Činnost pojišťoven a zajišťoven upravuje hlavně zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví a prováděcí vyhlášky, které stanoví některé náležitosti spojené s plněním povinností stanovené zákonem. Dohled v pojišťovnictví vykonává zejména v zájmu ochrany spotřebitele Česká národní banka. V pojišťovnictví také platí etický kodex České asociace pojišťoven, jehož funkcí je prosazovat korektní vztahy na českém pojistném trhu a přispět k jeho zdravému vývoji.

Pojistný trh se v hospodářských podmínkách České republiky významně rozrůstá. Jeho úroveň se dá zachytit základními ukazateli: předepsané pojistné, pojistné plnění, pojištěnost a škodovost. Také další ukazatelé, jako je počet komerčních pojišťoven, počet uzavřených pojistných smluv, koncentrace pojistného trhu a mnoho dalších, značí o vyspělosti pojistného trhu a tím i celé ekonomiky státu.

Pojištění, nástroj eliminace negativních důsledků nahodilosti, je pro společnost v podstatě nedílnou součástí života. Lidé jsou v dnešní době stále a všude vystaveni rozličným rizikům. Proto vznikají instituce, které tyto rizika přibírají. Pojišťovací činnost spočívá v přebírání rizika svých klientů za úplatu v podobě pojistného. Pojistný trh je, jako každý jiný, místo, kde se střetává nabídka s poptávkou a kde se utváří cena. Nabídku v tomto případě tvoří pojistná ochrana a cenu pojistné.

V současné době na trhu působí mnoho pojišťoven nabízející rozmanité druhy pojištění. Základní dělení je na neživotní pojištění a životní pojištění. U neživotního pojištění se především jedná o pojištění movitých a nemovitých věcí. V České republice má vzrůstající tendenci, a také výrazně převládá nad životním pojištěním. Pojišťovna si stanovuje míru rizika, které hrozí při pojistné události, a spolu s vyšší krytí tohoto rizika tvoří pravidelnou splátku pojistného. Mezi druhy neživotního pojištění patří úrazové pojištění, havarijní pojištění, povinné ručení, pojištění odpovědnosti za škodu, cestovní pojištění, pojištění majetku aj. Životní pojištění je sjednáváno pouze pro fyzické osoby,

chrání je a jejich blízké proti úrazům, trvalým následkům a úmrtí. Představuje nejen určitou formu krytí rizik, ale poji se rovněž s určitou formou spoření. Mezi životní pojištění patří např. důchodové pojištění, pojištění pro případ smrti nebo dožití a stavební pojištění.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zhodnotit dosavadní vývoj základních ukazatelů úrovně pojistného trhu s životním a neživotním pojištěním v České republice za období 1993 – 2013. Konkrétně se bude jednat o předepsané pojistné, pojistné plnění, pojištěnost a škodovost. Práce bude prezentovat jednak současný stav i poslední vývojové tendence pojistného trhu. Následně bude cílem predikovat další vývoj v následujících třech letech pomocí analýzy časových řad a indexní analýzy a vyvodit závěry a doporučení pro české pojistitele do budoucnosti.

2.2 Metodika

Použité metody a literární rešerše byly zpracovány na základě informací čerpaných z odborné literatury a internetových zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů. Praktická část prezentuje stávající stav pomocí rozboru dat získaných z výročních zpráv České asociace pojišťoven. Dále jsou predikovány budoucí hodnoty na základě výpočtů elementárních charakteristik časových řad a jejich extrapolace a jsou popsány perspektivy dalšího vývoje a doporučení.

Elementární charakteristiky časových řad

Dynamika vývoje, tedy rychlost změn hodnot ukazatele, je v bakalářské práci určena následujícími elementárními charakteristikami.

Absolutní charakteristiky

- První diference: rozdíl sousedních pozorovaných hodnot

$$dy_t = y_t - y_{t-1}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- Druhá diference: rozdíl dvou sousedních absolutních diferencí

$$d^{(2)}y_t = dy_t - dy_{t-1} = y_t - 2y_{t-1} + y_{t-2}, \quad t = 3, \dots, n$$

Relativní charakteristiky

- Bazický index – porovnání hodnot ukazatele vzhledem ke stejnému období

$$k_0 = \frac{y_t}{y_0}$$

- Koeficient růstu – rychlost změn pozorovaných hodnot

$$k_1 = \frac{y_t}{y_{t-1}}, \quad t = 2, 3, \dots, n$$

- Tempo růstu – v procentech vyjádřený koeficient růstu

$$r_t(\%) = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} * 100$$

- Průměrný koeficient růstu

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{k_1 \cdot k_2 \cdots k_{n-1}} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}}$$

[10].

Extrapolace časových řad

Extrapolace je metoda sloužící k statistickému prognózování budoucího vývoje. Nejdříve je nutné určit vhodný model trendu vystihující vývoj sledovaného ukazatele. Ke stanovení vhodného modelu jsou využity často používané kritéria z korelační analýzy, tj. index determinace, který měří poměr síly závislosti dvou proměnných a index korelace, který měří těsnost závislosti. Následně lze předpovědět extrapolovaný trend, tedy očekávané budoucí hodnoty. Budoucí hodnoty je možné odhadnout dosazením do trendové funkce [10].

Trendová složka a její modely

Jeden z klíčových úkolů analýzy časových řad je stanovení nejdůležitějšího prvku časové řady trendu, který popisuje dynamiku vývoje analyzované časové řady. V bakalářské práci jsou použity následující trendové funkce:

- lineární $T_t = a + bt,$
- kvadratická $T_t = a + bt + ct^2,$
- exponenciální $T_t = a b^t$ ($T_t = a e^{bt}$),

kde a, b neznámé parametry,
 $t = 1, 2, \dots, n$ časová proměnná,
 $e \doteq 2,71$ Eulerovo číslo.

K posouzení vhodnosti modelů bude použit ukazatel **index determinace** I^2 a jeho odmocnina **index korelace** I , který udává míru souladu pozorovaných a očekávaných hodnot:

$$I^2 = 1 - \frac{\sum_{t=1}^n (y_t - y'_t)^2}{\sum_{t=1}^n (y_t - \bar{y})^2},$$
$$I = \sqrt{I^2},$$

kde \bar{y} ... aritmetický průměr pozorovaných hodnot časové řady.

Oba indexy nabývají hodnot v intervalu $<0; 1>$ Za nejvíce vyhovující trendovou funkci se pak bere ta, která je blíže jedné [10].

3 Literární rešerše

3.1 Pojistné riziko

Na lidskou společnost působí značné množství kladných, ale bohužel i negativních nahodilých událostí. Pojištění má v tomto směru fungovat jako nástroj pro odstranění nebo alespoň snížení dopadů těchto událostí, které se nazývá pojistnými riziky. Pokud se takové riziko stane skutečným, lze mluvit o pojistné události, za kterou klient, dle sjednaných podmínek v pojistné smlouvě, obdrží pojistné plnění ve formě finanční náhrady [01].

Klasifikace pojistných rizik

Předmětem pojištění je tzv. čisté riziko, které je čistě náhodné povahy (např. dopravní nehoda, povodeň, úraz). Naproti tomu lze hovořit ještě o spekulativním riziku (např. sázky a hazard), které předmětem pojištění není. Tím se pojistitelé brání pojistným podvodům.

Čisté riziko lze dělit na objektivní, které je nezávislé na lidech a vzniká na základě objektivně dané skutečnosti (např. přírodní katastrofa). Na rozdíl od subjektivního rizika, které je dáno jednáním a konáním lidí (např. vlastnosti, schopnosti lidí a jejich morálka).

Dalším faktorem členění může být příčina vzniku, dle které se pak riziko člení na přírodní a vyvolané lidským faktorem [05].

Realizace rizika

V případě realizace rizika nastane škoda, která může být dvojího charakteru, a to materiálního a nemateriálního. Materiálního charakteru je škoda na věcech (např. ztráta nebo poškození), škoda, která nastane snížením nebo ztrátou příjmů (např. pracovní neschopnost) nebo škoda způsobená neplánovanými výdaji (např. úhrada škody z odpovědnosti nebo náklady na léčení) [06].

Risk management

Předmětem tohoto vědního oboru je využívání inženýrských, technických a manažerských znalostí a dovedností s cílem optimální ochrany životů, majetku a životního prostředí. Použitím risk managementu lze pochopit stávající rizika a následně rozhodnout,

kteřá by se měla zmírnit, přemístit nebo zanechat. Risk management lze popsat ve třech fázích:

1. Identifikace rizika

Nejdříve se musí riziko zhodnotit ve smyslu: co může nastat, z jaké příčiny, v jaké míře, s jakou pravděpodobností a s jakými následky.

2. Ovládání rizika

Další fází je redukce a eliminace rizika, tedy stanovení konkrétních postupů, které budou následně použity v další fázi. Tyto postupy musí riziko co nejvíce minimalizovat.

3. Finanční eliminace důsledků realizace rizika

U rizik, kterým nelze předejít, existují dvě možná řešení. Jednou z možností je krytí rizik vlastními zdroji a druhou možností je převod rizika na jiný subjekt, tedy pojištění [03].

3.2 Pojistný trh

Pojistný trh je místo, kde se střetává nabídka s poptávkou v oblasti přenášení rizika, a to pojištěním. Jeho kvalita se odráží na fungování finanční sféry a celé ekonomiky státu. Ke snadnějšímu fungování tržní nabídky a poptávky přispívají zprostředkovatelé pojištění, kteří tvoří mezičlánek mezi klientem a pojistitelem [07].

Hlavní činností pojišťoven je tedy pojišťovací činnost, k další důležité činnosti patří také činnost investiční. Pojišťovny hromadí finanční prostředky z přijatého pojistného, které slouží nejen pro výplatu pojistného plnění, ale také pro investiční činnost prozatímně volných prostředků [06].

3.3 Subjekty pojistného trhu

Na pojistném trhu se potkávají následující subjekty: pojišťovny a pojišťovací zprostředkovatelé na straně nabídky a jejich klienti na straně poptávky.

Pojišťovna

Pojišťovna je finanční instituce, která je oprávněna provozovat pojišťovací činnost v České republice na základě udělení úředního povolení od ministerstva financí. Základní dělení pojišťoven je: univerzální, životní, neživotní a specializované. Specializovaná

pojišťovna užívá hlubší vědomosti o určitém riziku, na které se zaměří. Jde například o právní ochranu, úvěrové pojištění, cestovní pojištění, ale také zajištění [06].

Pojišťovny se dělí i na komerční, vzájemné a státní. Cílem komerčních pojišťoven je dosažení zisku, vzájemné a státní pojišťovny mohou být i neziskové. Státní pojišťovny vznikají z toho důvodu, že pro soukromý sektor je určité pole působnosti nezajímavé nebo dokonce ztrátové [07]. Pro vzájemné pojišťovny je typická vzájemná pomoc při pojistné ochraně členů vzájemnostní korporace či společenství. Tedy škoda nastalá jednomu členu je nesena i ostatními členy společenství [05].

Speciální podobu uspořádání pojišťovny tvoří kaptivní pojišťovna, která je založena podnikatelským subjektem s účelem pojištění svých vlastních rizik [06].

Zprostředkovatelé

Dalším subjektem pojistného trhu jsou zprostředkovatelé, kteří tvoří určitý mezičlánek mezi pojišťovnou a klientem. Jedná se o samostatnou právnickou nebo fyzickou osobu, která na základě oprávnění České národní banky provozuje zprostředkovatelskou činnost. Ta spočívá v uzavírání pojistných smluv, předkládání návrhů smluv zájemcům, pomoc při správě pojištění a vyřizování pojistných událostí. Výhodami spolupráce se zprostředkovateli jsou odborná znalost trhu a možnost dosažení nejnižších nákladů za kvalitní službu [06]. Pojišťovacím zprostředkovatelem je makléř, výhradní pojišťovací agent, agent, vázaný pojišťovací zprostředkovatel a podřízený pojišťovací zprostředkovatel [07].

3.4 Druhy pojištění

Životní pojištění

Životní pojištění kryje osoby a jejich rodiny před finančními dopady různých životních událostí, mezi něž patří úmrtí a dožití. Může sloužit jako spořicí nebo investiční nástroj.

Pojistné za životní pojištění je složeno z rizikové a rezervotvorné části. Riziková složka slouží k plnění v případě úmrtí. Objem této složky závisí na pravděpodobnosti úmrtí, která se postupem času zvyšuje. Rezervotvorná složka slouží k plnění v případě dožití. Z významné části tohoto pojistného je tvořena dlouhodobá rezerva k budoucímu plnění závazků. Další složkou mohou být správní náklady, které kryjí náklady na správu samotného pojištění. Pojistné se, dle sjednaných podmínek ve smlouvě, hradí jednorázově

nebo opakovaně za dohodnuté období (měsíc, čtvrtletí, pololetí nebo rok) [06]. Jelikož se životní pojištění sjednává na delší dobu, promítá se do něj meziroční míra inflace např. valorizací, navyšováním pojistné částky nebo uvedením nové přizpůsobené formy pojištění [05].

Pojištění pro případ úmrtí

Jde o událost, o které se ví, že nastane, ale neví se kdy. V případě pojistné události, tedy úmrtí, je vypláceno pojistné plnění ve výši sjednané pojistné částky osobě, kterou pojistník v pojistné smlouvě určil. Tato osoba je nazývána obmyšlený. Záměrem tohoto pojištění je tedy zajistit pozůstalé.

Pojištění může být sjednáno jako dočasné, které se využívá například v případě čerpání úvěru. Funguje tak, že pokud dojde v době účinnosti smlouvy k úmrtí pojistníka, pojistné plnění slouží k pokrytí závazku z úvěrové smlouvy. Nebo může být sjednáno jako trvalé. V tomto případě pojišťovna ví, že bude plnit, jen neví v jaké chvíli [06]. Čím je pojištěný starší, tím větší je pravděpodobnost úmrtí. Pojistné by se tedy mělo zvyšovat v závislosti na čase. Ve skutečnosti je ale pojistné neměnné. Ze začátku pojistník platí vyšší pojistné, které je neúměrné riziku. Část tohoto pojistného je ale použito v budoucnosti, kdy naopak pojistník platí nižší pojistné v závislosti na riziku [05].

Pojištění pro případ dožití

Tento typ pojištění se považuje jako určitá forma spoření. Z uhrazeného pojistného si pojišťovna odečte náklady na poplatky a samotnou pojistnou ochranu a ze zůstatků se tvoří rezerva, která se zhodnocuje. V případě pojistné události je vyplacena sjednaná pojistná částka včetně podílů na výnosech (každoročně připisovaná částka ve výši stanové pojistitelem). Pojištění se vyplatí, pokud smlouva běží minimálně 10 let. Za tuto dobu je zaručené zhodnocení v postačující výši [14].

Neživotní pojištění

Neživotní pojištění pracuje s nahodilými událostmi, na rozdíl od životního, které pracuje s poměrně očekávanými událostmi. Kryje velmi obsáhlý rozsah rizik rozličného charakteru. Jedná se především o rizika:

- ohrožující zdraví a životy osob – úraz, pracovní neschopnost, nemoc, invalidita;

- vyvolávající přímé věcné škody – živelní rizika, odcizení, vandalismus, strojní, elektronická, vodovodní, havarijní rizika;
- vyvolávající finanční ztráty - přerušení provozu, úvěrová rizika, rizika finančních ztrát, odpovědnostní rizika.

Základním rozdělením může být pojištění osob, majetku a odpovědnosti [06].

Pojištění osob

Úrazové pojištění

Zahrnuje pojištění pro případ tělesného poškození nebo doby nezbytného léčení úrazu, trvalých následků úrazu nebo smrti následkem úrazu. Pojištění je určené pro klienty, kteří chtějí zajistit sebe nebo i své blízké. Jedinou nevýhodou tohoto pojištění je, že nezahrnuje spořicí složku [14].

Úraz je definován jako „neočekávané a náhlé působení zevních sil nebo vlastní tělesné síly pojištěného nezávisle na jeho vůli, ke kterému došlo během trvání pojištění a kterým bylo pojištěnému způsobeno tělesné poškození nebo smrt“ [11].

V základu pojišťovny nabízejí krytí rizika smrti, trvalých následků a úrazů bez trvalých následků. S úrazovým pojištěním může být sjednán i limit na pojištění doby pro nezbytné léčení, denního odškodného v rámci pracovní neschopností nebo pobytu v nemocnici, úhrady nákladů spojených s úrazem a drobných úrazů [05].

Pojištění pracovní neschopnosti

Toto pojištění se sjednává pro případ ztráty příjmů, kdy příčinou je pracovní neschopnost způsobená nemocí nebo úrazem. Pojistným plněním je sjednaná denní dávka násobená počtem dní strávených v pracovní neschopnosti. Minimální sjednaná denní dávka může být ve výši 100 Kč, maximální až 2000 Kč.

Pojištění vážných onemocnění

Účelem pojištění vážných onemocnění je snížit negativní vliv nemoci a pokrytí výdajů spojených s léčením i výdajů na úpravu prostředí domova. Obvykle se pojišťují nemoci, jako je srdeční infarkt, cévní mozková příhoda, rakovina, aj. [13].

Pojištění majetku

Hlavním cílem pojištění majetku je jeho krytí proti následkům nahodilých událostí. Jedná se o riziko havarijní, živelní, vodovodní, odcizení a vandalismus, strojní a elektronické, přerušení provozu.

Riziko lze pojistit buď samostatně, v souboru, např. pojištění FLEXA - požár (Fire), výbuch (Lightning), úder blesku (EXplosion), pád letadla (Aircraft) nebo lze pojistit všechna rizika vztahující se k danému pojištěnému objektu, tzv. pojištění All risks.

Pojištění majetku se dále konstruuje z hlediska jeho hodnoty. Pojištění na novou, časovou nebo obvyklou cenu. Novou cenou se rozumí cena, za kterou lze stejnou věc znovu pořídit s tím, že se hledí na účel věci a čas a místo jejího pořízení. U časové ceny se přihlíží k opotřebení a znehodnocení nebo naopak opravě a modernizaci. Naposledy obvyklá cena je cena, která by byla dosažena při prodeji stejné věci. Opět se přihlíží na čas a místo tentokrát prodeje věci.

U pojištění majetku se lze zaměřit na majetek obyvatel, průmyslová a podnikatelská rizika nebo zemědělská rizika.

Pojištění domácnosti

Předmětem pojištění jsou movité věci, které jsou zařízením domácnosti. Nejčastěji může být kryt rozličná živelná rizika (požár, blesk, vichřice, krupobití, povodeň, záplava), škody způsobené únikem vody z vodovodního zařízení nebo odcizením. Ve smlouvě je sjednána pojistná částka, která je možná stanovit součtem jednotlivých movitých věcí nebo z vyměřené plochy bytu. K pojištění domácnosti je také možné sjednat pojištění odpovědnosti.

Pojištění budov

Pojištěny mohou být tyto nemovitosti: byty, rodinné domy, rekreační budovy nebo rozestavěnou stavbu. Pojištěním lze kryt rizika: živelní, únik vody z vodovodního zařízení, odcizení nebo vandalismus. Přitom rozsah pojištění si stanoví klient. Pojistná částka je zde stanovena pojistníkem, na základě výpočtu pojišťovny (závisí na druhu nemovitosti, zvolené časové nebo nové ceny, na výměře plochy stavby a lokalitě) nebo na základě znaleckého posudku provedeným odborníkem.

Havarijní pojištění

Havarijní pojištění se vztahuje na škody způsobené na vlastních motorových vozidlech z příčiny havárie, živlu, odcizení a vandalismu. K tomuto pojištění lze sjednat doplňková pojištění, např. připojištění skel, úrazové pojištění, pojištění asistenčních služeb, nákladů na nájem náhradního vozidla a další. Nové vozidlo se pojišťuje na novou cenu vozidla (u plátců DPH se bere cena bez DPH), u staršího vozidla se vychází z obecné ceny na trhu. Bere se v úvahu především typ a značka vozidla, jeho stáří, technické parametry a najeté kilometry.

Strojní pojištění

Pojištění kryje škody způsobené nesprávnou obsluhou, nedbalostí, konstrukční nebo materiálovou vadou (po ukončení záruční doby), zkratem, pádem jiného předmětu na stroj a další. Strojním pojištěním můžeme rozumět pojištění klasických strojů, pojištění mobilních pracovních strojů a strojních zařízení nebo pojištění elektroniky [06].

Pojištění odpovědnosti

Pojištění odpovědnosti poskytuje ochranu v případě způsobení škody jinému subjektu na věci, újmy na zdraví či životě a jiné újmy na jmění, zejména ztráta na výděлку a ušlý zisk. Pojistné plnění pojišťovna vyplácí poškozenému za splnění podmínky, že se na vzniklou pojistnou událost vztahuje smluvní ujednání a že pojištěný za nastalou škodu odpovídá. Pojišťovna plní náhradu samotné škody, náklady na obhajobu a náhradu soudních výloh.

Odpovědnost je koncipována buď jako subjektivní, kdy se zkoumá zavinění škody nebo objektivní, kdy odpovědnost vzniká bez zřetele na zavinění. V pojištění jde zpravidla o odpovědnost objektivní [05].

Mezi hlavní techniky pojištění odpovědnosti ve vztahu k času patří Loss Occurrence a Claims Made. U principu Loss Occurrence se pojištění vztahuje na události, které nastaly v průběhu trvání pojistné smlouvy. U principu Claims Made se pojištění vztahuje na události, které byly v průběhu trvání pojistné smlouvy uplatněny. Jde tedy o škody, které nastaly za účinnosti smlouvy nebo v určité předcházející době – retroaktivní období [06].

Produktů, které kryjí riziko odpovědnosti, je mnoho:

- odpovědnost občanská,
- odpovědnost obecná a způsobená vadou výrobku,
- odpovědnost z držby nemovitosti,
- odpovědnost způsobená zaměstnancem zaměstnavateli,
- odpovědnost profesní,
- odpovědnost podnikatelů,
- odpovědnost z provozu vozidla.

Pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla

Toto pojištění je ze zákona povinné. Pojišťovna kryje škody, které pojištěný způsobil provozem vozidla třetí osobě. Jedná se zejména o škody vzniklé poškozením věci, škody na zdraví nebo usmrcením nebo ušlý zisk. Z pojištění jsou však vyloučeny škody způsobené řidiči vozidla, úmyslně, bez platného řidičského oprávnění, pod vlivem alkoholu a návykových látek nebo na majetku rodinných příslušníků. Minimální limit pro škodu na zdraví nebo usmrcením a pro škodu na majetku je 35 mil. Kč.

Obecné odpovědnostní pojištění

Pojištění odpovědnosti je možné pro jednotlivce nebo pro podnikatelské subjekty. Jednotlivec si může sjednat pojištění odpovědnost v běžném občanském životě, z držby nemovitosti nebo při výkonu povolání. Pojištění obecné odpovědnosti podnikatelských subjekt kryje škody způsobené, v souvislosti s jejich podnikatelskou činností, třetím osobám. Vedle obecné odpovědnosti lze také sjednat odpovědnost za výrobek, odpovědnost za škody na životním prostředí nebo odpovědnosti manažerů a členů představenstva.

Profesní odpovědnost

Profesní odpovědnost si sjednávají osoby, které v rámci své profese odpovídají za profesionální chyby. Řadíme k nim např. advokáty, notáře, daňové poradce, auditory, lékaře a pojišťovací zprostředkovatele [06].

3.5 Pojistná smlouva, pojistné a pojistné plnění

Pojistná smlouva

Pojistná smlouva je dvoustranný právní akt, ve kterém se pojistitel zavazuje v případě vzniku nahodilé události poskytnout ve smluveném rozsahu pojistné plnění a pojistník se zavazuje platit pojistné za poskytovanou ochranu. Váže se na konkrétní pojistné podmínky a podmínky realizace pojištění, které jsou závazné pro obě smluvní strany. Musí být uzavřena vždy písemně s výjimkou krátkodobých pojištění [06].

Smlouva lze uzavřít osobně na pobočce pojišťovny, on-line na internetu, telefonicky, pomocí pojišťovacího zprostředkovatele nebo například prostřednictvím cestovní kanceláře a pošty.

Hlavní náležitosti pojistné smlouvy:

- vymezení smluvních stran pojistitel a pojistník, popřípadě další pojištěné nebo obmyšlené subjekty včetně jejich identifikačních údajů,
- vyjmenovaná pojistná rizika včetně limitů,
- výše pojistného, jeho splatnost a frekvence placení,
- vymezení pojistné doby,
- pojistné podmínky:

Jsou součástí pojistné smlouvy a jsou zpracovány pro jednotlivé produkty. Obsahují informace o vzniku, trvání a zániku pojištění, výlukách, pojistné události, pojistném, plnění pojistitele atd. Mimo všeobecných podmínek existuje ještě zvláštní a doplňkové pojistné podmínky.

Pojištění vznikne prvního dne po uzavření pojistné smlouvy nebo jiným datem účinnosti uvedeným přímo ve smlouvě. Datum sjednání a účinnosti tedy nemusí být vždy totožné. Datum sjednání je datem podpisu smlouvy, kdežto datem účinnosti se rozumí počátek pojištění, nebo-li doba, kdy vznikají práva a povinnosti.

Zánik pojištění nastává:

- uplynutím doby,
- dohodou, ve které musí být vymezen způsob vyrovnání závazků,
- nezaplacením pojistného, kdy pojistitel zasílá upomínku obsahující upozornění na zánik,
- odstoupením, například z důvodu nepravdivě nebo neúplně uvedených údajů ze strany pojistitele nebo pojistníka,

- změnou vlastnictví pojištěné věci,
- výpovědí:
 - řádnou výpovědí ke konci období podanou 6 týdnů před jeho uplynutím,
 - do 2 měsíců od uzavření pojistné smlouvy,
 - do 3 měsíců ode dne doručení oznámení vzniku pojistné události [14].

Pojistné

Pojistné je úplata za přenesení negativních důsledků nahodilosti z pojištěného na pojistitele. Právo pojistitele na úhradu pojistného vzniká dnem uzavření pojistné smlouvy nebo datem uvedeným ve smlouvě. Jeho výše musí spravedlivě odrážet míru krytého rizika. Celkové pojistné zobrazuje agregovanou kvantifikaci komerčního rizika z možného uskutečnění nahodilosti.

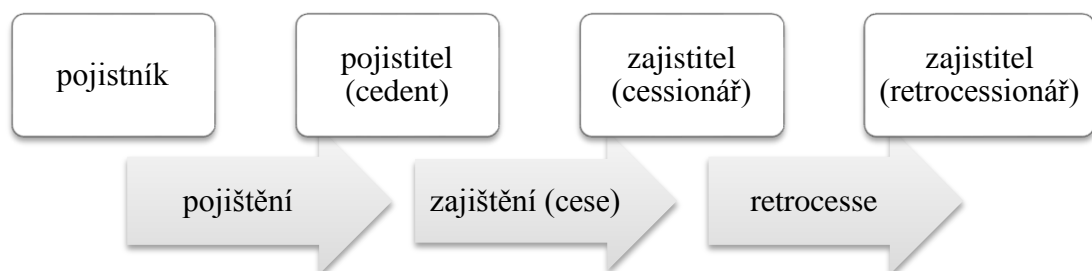
Pojistné plnění

Pojistné plnění je vyplacená náhrada pojišťovnou v případě pojistné události. Náhrada musí být spravedlivá a musí vycházet ze sjednaných podmínek v pojistné smlouvě. Podmínkou výplaty bývá většinou nahodilost škody [4].

3.6 Zajištění

Zajištění je nezbytnou součástí v provozování pojišťovnictví. Jedná se o převzetí části rizika pojištění pojišťoven, pro které je pak ekonomicky únosnější čelit nezvykle vysokému riziku vzniklého např. katastrofickými událostmi. Zajistitelé obvykle riziko cedují dalším zajistitelům. Toto opakované zajištění se nazývá retrocesse. Následující Schéma 1 zobrazuje proces převádění rizika na další subjekty [05].

Schéma 1 – Proces zajištění

Zdroj: DUCHÁČKOVÁ Eva. *Pojišťovnictví a pojištění*.

3.7 Regulace a dohled v pojišťovnictví

Státní regulace pojišťovnictví je nutná už jen z pár následujících důvodů. K samoregulaci nestačí pouhé konkurenční prostředí. Zákazníci se v rozsáhlé nabídce pojistné ochrany špatně orientují. A nakonec se v pojišťovnictví mohou objevit i nepoctivé podnikatelské subjekty.

Předmětem regulace je vytvářet pravidla správného chodu a kontrolovat jejich dodržování a tím zajišťovat důvěryhodnost a stabilitu pojišťovnictví. To je spolu s bankovníctvím kontrolováno nejvíce. Orgánem regulace a dohledu je Česká národní banka, která vykonává dohled především v zájmu ochrany pojištěných subjektů [06].

Povolovací a schvalovací činnost

Česká národní banka uděluje povolení k činnosti (licence) většině subjektů finančního trhu, nejen pojišťovnám a zprostředkovatelům, ale i bankám, obchodníkům s cennými papíry, investičním společnostem, platebním institucím, apod. Licenci může udělit po splnění podmínky řádného založení podniku, nejčastěji v právní formě akciová společnost, a následném podání žádosti. Žádost musí obsahovat náležitosti, jako jsou obchodní jméno, sídlo, stanovy, obchodní plán, výši základního jmění, informace o zakladatelích a členech orgánů.

Kontrolní činnost

Předmětem kontrolní činnosti České národní banky je:

- dodržování právních předpisů,
- soulad provozovaných činností s uděleným povolením,
- hospodaření pojišťovny (zajišťovny) z hlediska zabezpečení splnitelnosti jejích závazků,
- způsob tvorby a použití technických rezerv, finanční umístění aktiv, jejichž zdrojem jsou technické rezervy, a solventnost pojišťovny nebo zajišťovny,
- plnění opatření vydaných ministerstvem [05].

K úspěšnému výkonu dohledu vyžaduje Česká národní banka vcelku velké množství dokladů, výkazů a informací od pojišťoven. V případě nesoučinnosti může pojišťovně uložit pořádkovou pokutu.

Při zjištění nedostatků v hospodaření pojišťovny, které by mohly ohrozit nebo ohrožují splnitelnost závazků, uloží Česká národní banka v závislosti na typu zjištěných nedostatků některé z opatření:

- nařídí předložení ozdravného plánu,
- omezí nebo zakáže volné nakládání s aktivy,
- zavede nucenou správu,
- pozastaví oprávnění k uzavírání smluv a rozšiřování závazků nebo
- nařídí převedení pojistného kmene [14].

Přehled právních předpisů

Zákony a přímo závazné předpisy EU:

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví,
- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla,
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí,
- Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) č. 342/2014 ze dne 21. ledna 2014, kterým se doplňuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/87/ES a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 575/2013, pokud jde o regulační technické normy pro používání metod výpočtu požadavků na kapitálovou přiměřenost u finančních konglomerátů a další vyhlášky. [12]

Legislativa v pojišťovnictví

Vývoj právních předpisů, zabývajících se dohledovou činností nad tuzemským pojistným trhem, prošel významnými změnami.

Zákon č. 185/1991 Sb.

První právní úprava, která oživila český pojistný trh, byl Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví, který vymezil podmínky pro podnikání v odvětví pojišťovnictví a stanovil parametry tržní ekonomiky. Došlo tak ke zrušení monopolu České státní pojišťovny. Novela z roku 1993 upravuje způsob vytváření zdrojů pro krytí závazků srovnatelný s vyspělými evropskými zeměmi.

Zákon č. 363/1999 Sb.

V roce 1999 přišla další úprava zákona o pojišťovnictví v podobě Zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů. Změna byla zaměřena hlavně na oblast finančního dozoru, který se měl razantně zefektivnit. Liberální přístup umožnil zrušení povinnosti schvalování všeobecných pojistných podmínek a skládání kauce. Správná kalkulace pojistného byla garantována novou funkcí odpovědného pojistného matematika. Nově byla také upravena zprostředkovatelská činnost, kterou mohl vykonávat pojišťovací agent nebo makléř.

Zákon č. 39/2004 Sb.

Další úprava legislativy, která byla nezbytná pro vstup do Evropské unie, proběhla v roce 2004. Hlavním kritériem pro provádění změn byl soulad s evropskými směnicemi. Zásadní změna spočívala ve stanovení podmínek pro provozování přeshraniční činnosti, zároveň byly zvýšeny požadavky kapitálové vybavenosti, byla zrušena povinnost organizačně oddělit životní a neživotní pojištění u univerzálních pojišťoven. Vymezení činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů a dohled nad nimi byl přesunut do samostatného Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí [04].

Zákon č. 277/2009 Sb.

V současné době nejaktuálnější zákon o pojišťovnictví je Zákon č. 277/2009 Sb. Ten s sebou přináší řadu další změn. Posiluje se právní jistota klientů a opět se zkvalitňuje dohled nad pojišťovnami. Pojišťovnám se umožňuje třídít klienty dle stáří, pohlaví nebo zdravotního stavu (přístup jinde považován za diskriminační). Také se objevují další pravidla vyplývající z evropských směrnic, která se týkají např. žádosti o souhlas převodu pojistného kmene, vybraných statistik a informací o činnosti pojišťoven ze třetích států na území České republiky.

Zákon č. 89/2012 Sb.

Poslední zásadní změnou v legislativě, která ovlivnila i pojišťovnictví, bylo vstoupení v platnosti nového občanského zákoníku: Zákon č. 89/2012 Sb. V pojišťovnictví se zásadně dotknul:

- terminologie,
- sjednávání pojistných smluv - mají být jasné a srozumitelné pro každého a lze je sjednat i na dálku (přes telefon nebo internet),
- úrazového pojištění – závažnost úrazu nebo poškození již nestanovuje ministerstvo zdravotnictví, ale individuálně soud dle zásady slušnosti,
- administrativy – pro pojišťovny větší zatížení, pro klienty však výraznější ochrana spotřebitele a dostatečně jasný proces sjednávání pojistných smluv [15].

3.8 Ukazatele úrovně pojistného trhu

Ukazatele úrovně by měly hodnotit trh jako celek a podle vzoru vyspělých ekonomik. Hodnotí hlavně rozsah a úroveň pojistného trhu. Mezi nejdůležitější patří předepsané pojistné, pojistné plnění, škodovost a pojištěnost. Dalšími mohou být počet komerčních pojišťoven, zaměstnanců v pojišťovnictví, uzavřených smluv, vyřízených pojistných událostí, průměrné pojistné na jednu pojistnou smlouvu, pojistné plnění na jednu pojistnou událost a jiné.

Předepsané pojistné

Pojistné je úplata za pojištění, které je pojistní povinen platit řádně a včas. Sjednává se jako běžné nebo jednorázové. Běžné pojistné se hradí za jednotlivá období a frekvence musí být uvedena ve smlouvě (měsíc, čtvrtletí, pololetí nebo rok). Jednorázově pojistné se hradí za celou dobu, na kterou bylo pojištění sjednáno. Pokud pojistné není zaplacené včas, může pojistitel po pojistníkovi požadovat úhradu úroku z prodlení, nákladů na upomínání a zároveň má právo smlouvu vypovědět. Předepsané pojistné, jako ukazatel výkonnosti, je důležitý pro jednotlivé pojišťovny. Podle něho se totiž řadí na pojistném trhu. Může se počítat zvlášť pro životní a neživotní pojištění.

Pojistné plnění

Plnění je peněžní obnos, který pojišťovna vyplácí v případě pojistné události splňující sjednané podmínky v pojistné smlouvě a zároveň všeobecné a zvláštní pojistné podmínky. Pojistné plnění je splatné do 15 dnů po skončení šetření pojistné události. Jeho výše se odvíjí od sjednaného limitu pojistného plnění nebo pojistné částky. Osoba, která má nárok na plnění, se na něm podílí sjednanou spoluúčástí. Ta je stanovena buď pevnou částkou, procentem, časovým úsekem nebo kombinací. Pojistné plnění se stejně jako předepsané pojistné může počítat zvlášť pro životní a neživotní pojištění.

Škodovost

Jedná se o ukazatel, který vyjadřuje poměr mezi hodnotou poskytnutých pojistných plnění a hodnotou přijatého nebo předepsaného pojistného. Je vyjádřen v procentech. Pokud škodovost dosahuje vyšších hodnot než netto pojistné, svědčí to o tom, že pojištění není ekonomicky vyrovnáno.

Pojištěnost

Vyjadřuje poměr mezi celkovým předepsaným pojistným a hrubým domácím produktem vyjádřeným v běžných cenách. Tento ukazatel využívají i vyspělé evropské ekonomiky a považuje se tedy za jeden z nejdůležitějších [02].

3.9 Charakteristika českého pojistného trhu

Vývoj pojistného trhu

První érou zakládání nových pojišťoven se rozmohla ve druhé polovině 19. století. V tomto období také vznikla dosud fungující Slavia, vzájemně pojišťovací banka, Praha. V 70. a 80. letech 19. století bylo české pojišťovnictví velmi silné. Hospodářskou stabilitu nenarušily ani tehdejší zásadní škody, jako třeba požár Národního divadla v Praze, největší způsobená škoda v 19. století

Vznikem samostatné Československé republiky byl trh rozšířen o další pojišťovny. V době útlumu pojišťovnictví, který nastal v době 2. světové války, bylo evidováno celkem 733 pojišťoven. Poté, co pojišťovnictví začalo být regulováno Pojišťovací radou, fungovalo v Československu pouze pět pojišťoven. Po únoru 1948 byl zřízen jediný ústav – Československá pojišťovna. Vývoj pojišťovnictví byl tak na několik desítek let přerušen. Toto období monopolu trvalo až do počátku devadesátých let. Novým zákonem o

pojišťovnictví (Zákon č. 185/1991 Sb.) byl nastolen právní rámec pro změny v souvislosti se zaváděním tržní ekonomiky a soukromého podnikání. S počátkem regulace ministerstva financí, jako dozorčího orgánu, bylo umožněno podnikání dalším pojišťovnám.

Vstupem České republiky do Evropské unie se pojišťný trh se rozvíjí v souladu s normami Evropské unie. Rozšířila se mezinárodní spolupráce, došlo k větším zárukám a ochraně klientů, urychlení poskytování služeb a vyřizování pojistných událostí a stanovení informací, které musí být poskytnuty zájemcům o pojištění [14].

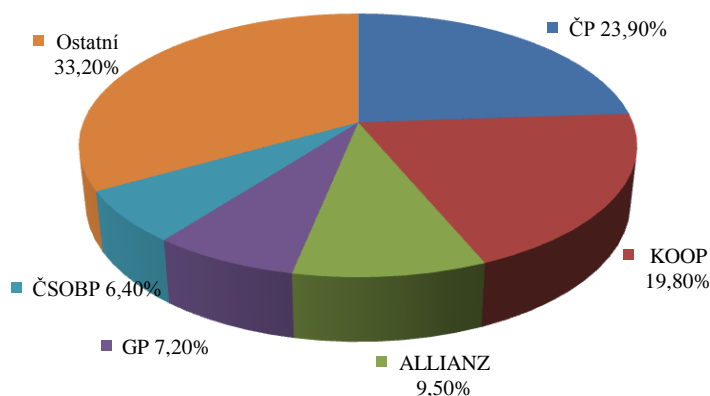
Pojistný trh v roce 2014

V roce 2014 došlo k významným legislativním změnám. Na začátku roku vešel v platnost nový občanský zákoník, který pojišťovnictví poznamenal nejvíce vyplacením pojistných plnění za škody způsobené na zdraví. Ty se oproti minulému roku zdvojnásobily.

Vývoj českého pojistného trhu lze označit stagnací, předepsané pojistné stouplou pouze jedno procento, přičemž u životního pojištění se jednalo o minimální pokles a u neživotního pojištění o lehký nárůst.

V současné době je v České republice koncentrace pojistného trhu celkem vysoká. V Grafu 1 lze zachytit převládající postavení dvou pojišťoven, a to České pojišťovny a Kooperativy, které dlouhodobě ovládají kolem 50 % trhu.

Graf 1 - Podíl pojišťoven na celkovém předepsaném pojistném v r. 2014 (v %)

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

4 Praktická část

Tato kapitola je zaměřena na vývoj jednotlivých ukazatelů pojistného trhu od roku 1993. Budou popsány konkrétní změny, které na pojistném trhu nastaly a které ovlivnily jeho vývoj. Následně budou charakterizovány základní charakteristiky vývoje předepsaného pojistného a vyplaceného pojistného plnění a bude provedena jejich předpověď budoucího vývoje v příštích třech letech. Na základě zjištěných výsledků budou předpokladeny perspektivy, tedy směr jakým by se mohl ubírat pojistný trh České republiky.

4.1 Ukazatele úrovně pojistného trhu

Analýza ukazatelů úrovně pojistného trhu je provedena na základě zjištěných dat z výročních zpráv České asociace pojišťoven. V roce 2011 však změnila metodiku vykazování statistik, a to z důvodu reálnějšího zobrazení vývoje pojistného trhu. Nově se v životním pojištění počítá pouze s 10 % z celkové hodnoty předpisu jednorázového pojistného. Pro účely bakalářské práce byla vykázaná data ve výročních zprávách od roku 2011 přepočtena podle původní metodiky, aby mohlo dojít k reálnému porovnání vývoje.

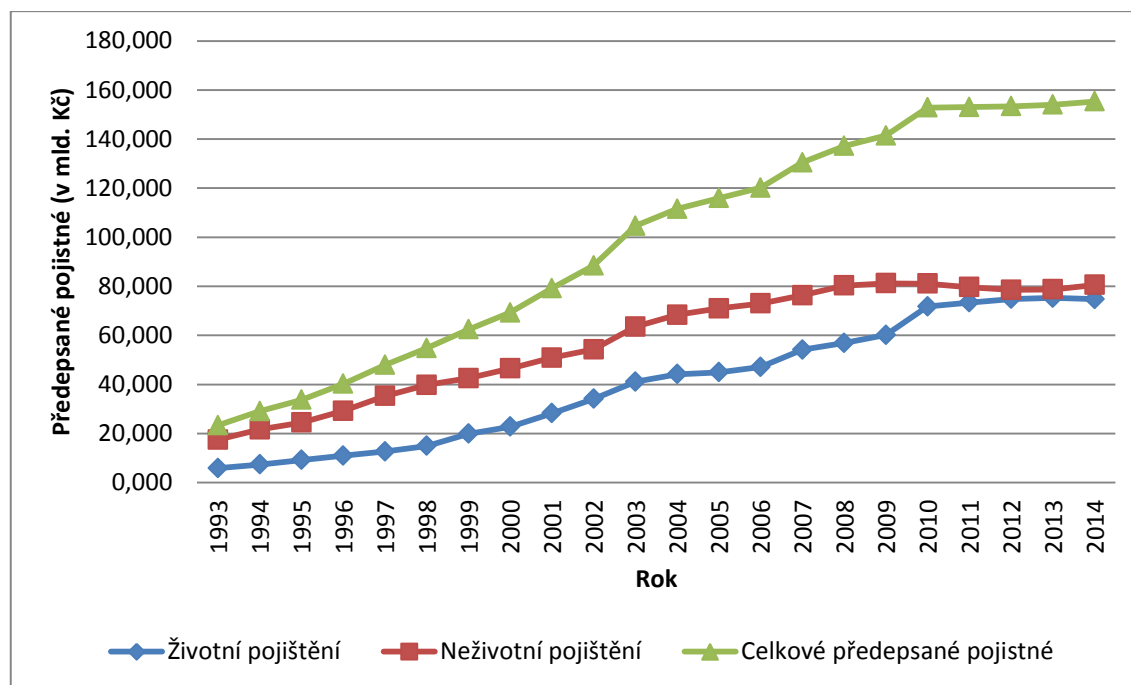
Předepsané pojistné

Z Přílohy 1 a Grafu 2 je zřetelné, že předepsané pojistné vykazuje od roku 1993 dlouhodobý rostoucí trend. Dynamický vývoj probíhal až do roku 2003, následně v roce 2004 došlo ke zpomalení dynamiky růstu. Na to nám poukazuje i koeficient růstu vypočtený v Příloze 1. Zatímco od roku 1993 dosáhlo celkové předepsané pojistné téměř sedminásobného navýšení, hlavně díky rapidnímu růstu u životního pojištění, od roku 2004 bylo zaznamenáno navýšení pouze o 39,2%. Toto zpomalení dynamiky růstu bylo v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie. Muselo být sladěné české pojistné právo s legislativou Evropské unie, což dalo vzniku čtyř zákonů týkající se pojištění – zákon o pojistné smlouvě, zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, novela zákona o pojišťovnictví a novela zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Pojišťovny také snížily technickou úrokovou míru, výnosy z investic a čelily konkurenci zahraničních subjektů. Všechny tyto změny v prvním roce negativně ovlivnily vývoj předepsaného pojistného, tedy zpomalily jeho tempo růstu.

V Příloze 1 je možné zaznamenat jednotlivé výkyvy v tempu růstu životního a neživotního pojištění. V roce 2007 významný meziroční nárůst životního pojištění o 14,8%, který byl způsoben zvýšeným zájmem o investiční pojištění, které je spojeno s jednorázovými platbami pojistného. Také v roce 2010 lze sledovat vysoký meziroční nárůst u životního pojištění o 19,2%, který byl zapříčiněn jednorázově placeným životním pojištěním preferovaným klienty v tomto roce. Odborná veřejnost vnímala toto pojištění jako možný spořicí produkt. Předepsané pojistné v neživotní pojištění v roce 2010 naopak poprvé zaznamenala pokles o 0,1%. Důvodem byl jednak nižší zájem klientů o havarijní pojištění související s poklesem prodejů nových automobilů na českém trhu, a také stlačování cen pojištění kvůli silně konkurenčnímu prostředí.

V posledních letech je však pojistný trh na hranici stagnace, a to jak u produktů životního, tak neživotního pojištění. Stagnaci pojistného trhu si některé pojišťovny vynahrazují obchodní produkcí v zahraničí, nejvíce přední subjekt českého pojistného trhu Česká pojišťovna.

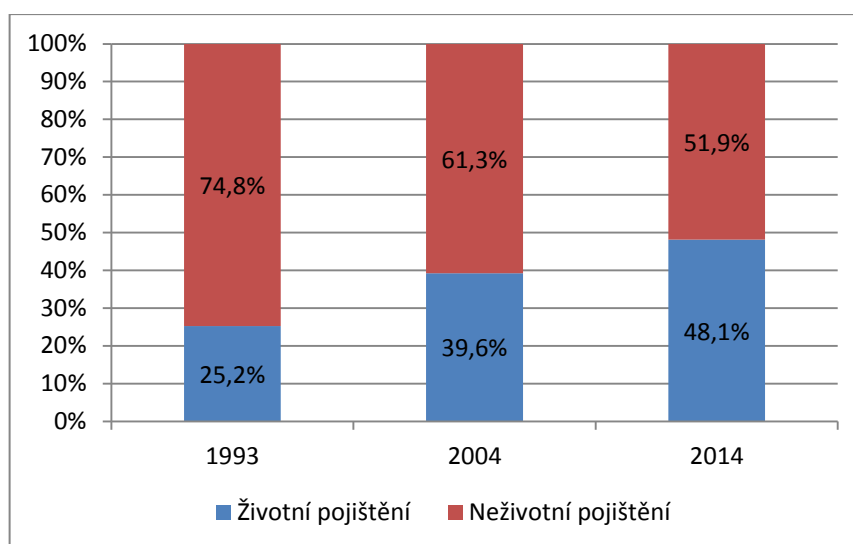
Graf 2 - Vývoj předepsaného pojistného v letech 1993 - 2014 (v mld. Kč)

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

V Grafu 3, zkonstruovaného dle Přílohy 1, je možné porovnat vývoj podílu předepsaného pojistného životního a neživotního pojištění ve vybraných letech – počátek pozorovaného období, rok vstupu České republiky do Evropské unie a konec pozorovaného období. Je zřejmé, že životní pojištění má stále větší podíl na celkovém předepsaném pojistném. Zatímco podíl neživotního pojištění v roce 1993 dosahoval 74,8% a v roce 2014 už to bylo jen 51,9%, u životního pojištění se podíl ve stejném období zvýšil z 25,2% na 48,1%. V roce 2014 byl tedy poměr téměř vyrovnaný. V porovnání českého pojistného trhu s vyspělými ekonomikami však stále zaostáváme. Poměr segmentu životního a neživotního pojištění ve vyspělých ekonomikách je totiž dlouhodobě neměnný 60:40.

Graf 3 - Podíl předepsaného pojistného životního a neživotního pojištění v letech 1993, 2004 a 2014 (v %)

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

Pojistné plnění

Z dlouhodobého hlediska vykazuje pojistné plnění rostoucí trend, viz Graf 4. V Příloze 2, kde je vypočtené tempo růstu nákladů na pojistná plnění, jsou však patrné čtyři výraznější označené výkyvy.

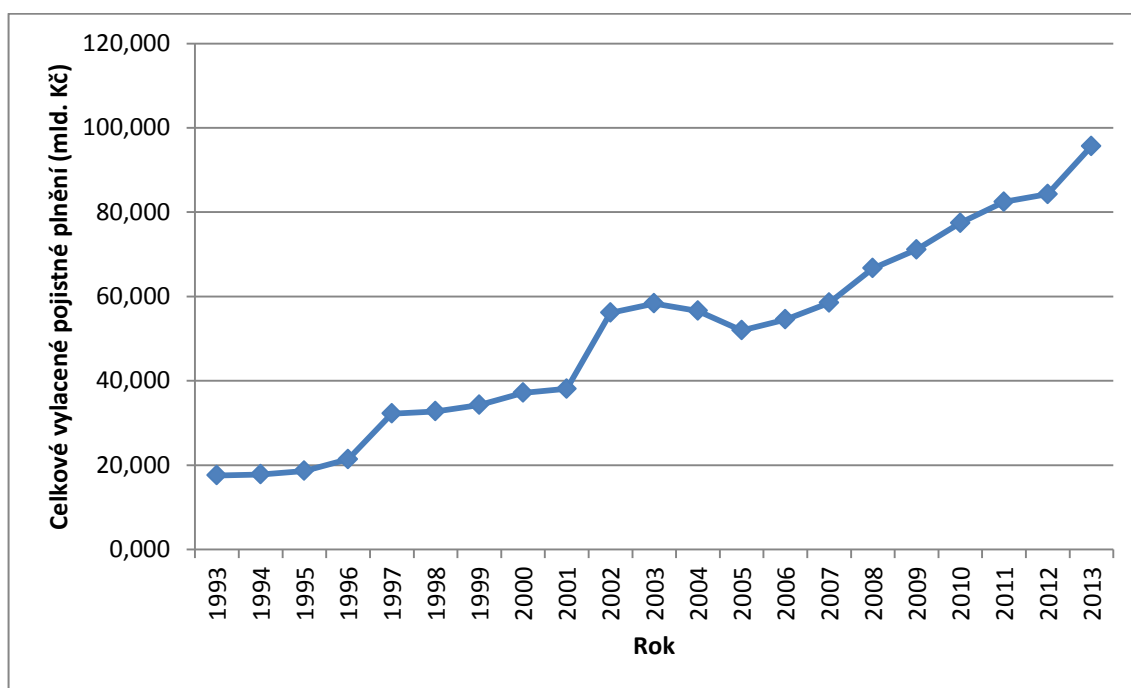
První velmi zřetelný výkyv lze pozorovat v roce 1997, kdy v červenci postily Moravu povodně. Škody byly způsobeny ve výši 67 mld. Kč a z toho pouze 9,8 mld. Kč bylo uhrazeno pojišťovnami.

Další podobný výkyv nastává v roce 2002. Příčinou byla doposud největší přírodní katastrofa ve střední a východní Evropě, a to srpnové povodně, které postihly velkou část České republiky. Celkové ekonomické ztráty činily asi 73 mld. Kč a zhruba polovina z toho byla pojišťovnami vyplacena. V Příloze 2 je možné vidět, že touto katastrofickou událostí vzrostlo pojistné plnění oproti roku 2001 téměř o 50 %.

Také v roce 2008 nastává mírnější tempo růstu. Na tomto nárůstu se podílí hlavně náklady na pojistná plnění v životním pojištění a březnová vichřice Emma, která napáchala škody ve výši 1,24 mld. Kč.

Další výrazný nárůst vyplaceného pojistného plnění je zaznamenán v roce 2013, který je opět zapříčiněn katastrofickými událostmi, a to rovnou dvěma. Nejdříve červnové povodně, které způsobily škody asi ve výši 7,6 mld. Kč a hned poté letní bouře, které způsobily škody ve výši 1,5 mld. Kč. Objem nákladů vzrostl o 13,21%.

Graf 4 – Vývoj vyplaceného pojistného plnění v letech 1993 - 2013 (v mld. Kč)

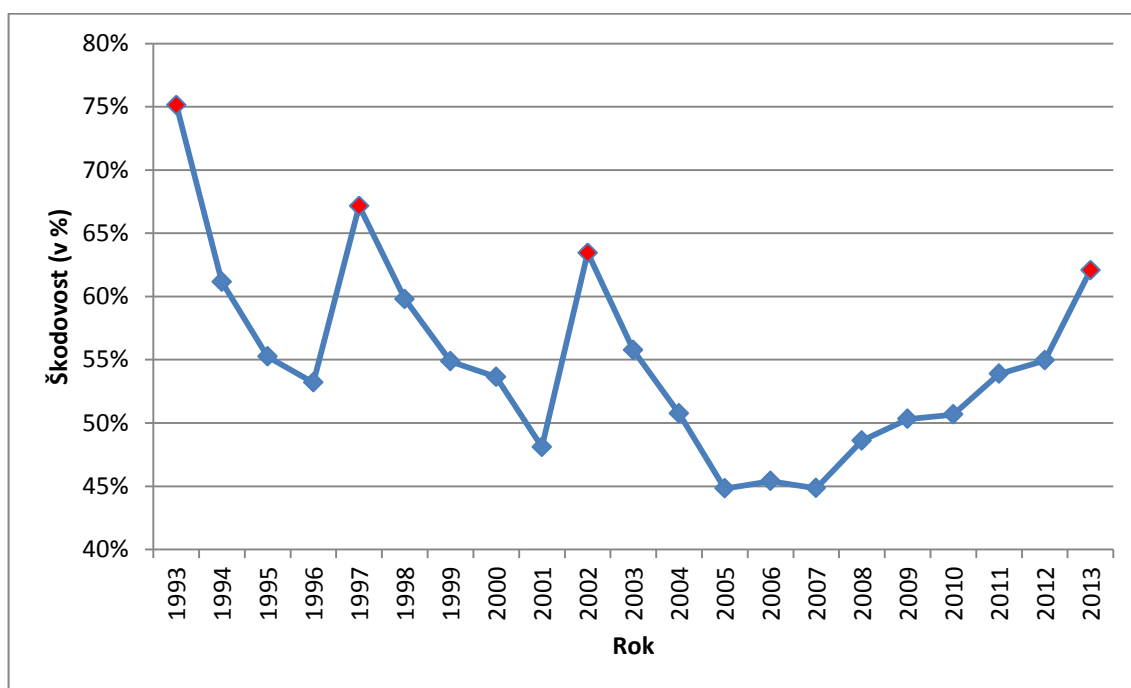
Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

Škodovost

Graf 5 vycházející z Přílohy 3 nám lépe graficky zachycuje již zmíněné výkyvy ve vyplaceném pojistném plnění, škodovost totiž procentuálně značí poměr mezi vyplaceným pojistným plněním a předepsaným pojistným. Nejvyšší škodovost je zaznamenána v prvním analyzovaném roce 1993, která činila 75%. Do roku 2007 vykazuje škodovost klesající trend, který byl narušen dvěma živelnými událostmi, v roce 1997, kdy škodovost byla 67% a v roce 2002 63%. Nepřekročila však výchozí rok 1993.

Od roku 2007 je možné sledovat rostoucí trend. Příčinu lze hledat v klimatických změnách v posledních letech, které častěji vedou k přírodním katastrofám, ale také v mnoha dalších faktorech, např. větší kriminalitě. Nejsou to ale jen negativní vlivy, nárůstu škodovosti také přispívá kvalitnější odbornost pojišťovacích zprostředkovatelů a tím vyšší vyplácená pojistná plnění.

Graf 5 - Škodovost v letech 1993 - 2013 (v %)

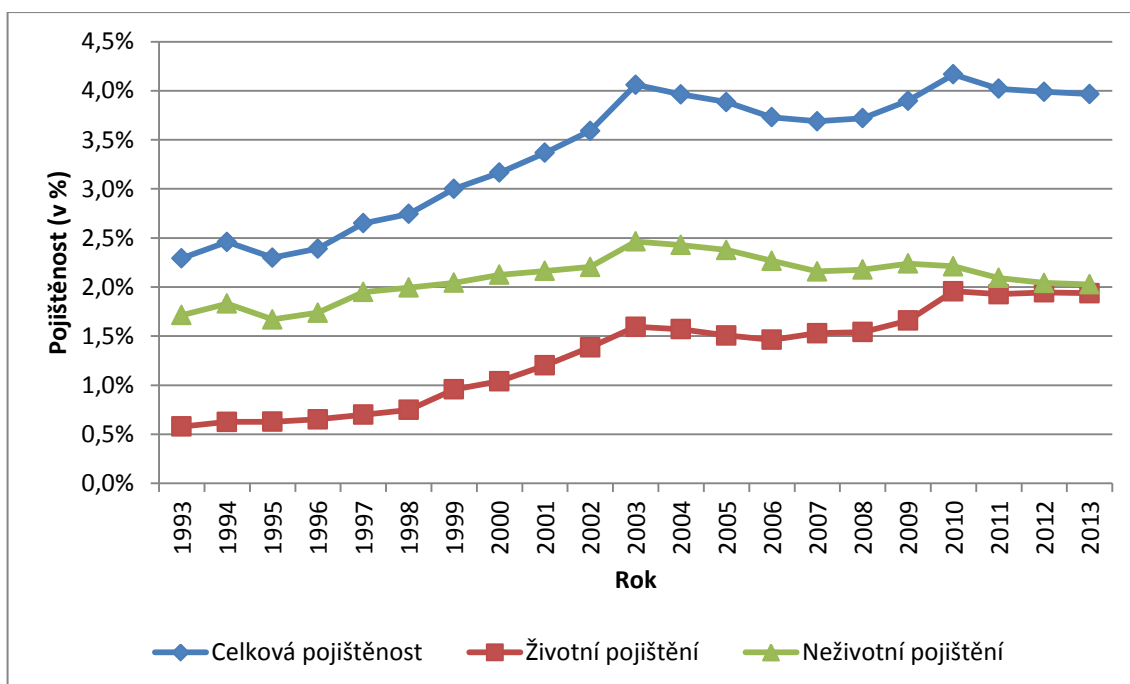

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

Pojištění

Z Přílohy 4 a níže uvedeného Grafu 6 je patrné, že celková pojištěnost narůstala až do roku 2003, kdy činila 4,1%. Oproti roku 1993, kdy pojištěnost činila pouhých 2,3%, významný pokrok. Následoval zlom a mírný pokles, který trval až do roku 2008. Hlavní příčinou poklesu trendu byl prudší růst HDP než předepsaného pojistného. Po tomto roce nastal naopak mírný nárůst a následná stagnace, která trvá do nynějška a pohybuje se na 4%. V porovnání k Evropské unii je však pojištěnost v České republice na nižší úrovni. Pojištěnost v Evropské unii se totiž pohybuje kolem 8%. Tento rozdíl bohužel není možné v nejbližší době vyrovnat, musel by u nás nastat velmi dynamický rozvoj ekonomiky.

Graf 6 - Pojištěnost v letech 1993 - 2013 (v %)

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

4.2 Elementární charakteristiky vývoje vybraných ukazatelů

Elementární charakteristiky umožní přibližnou představu o vývoji vybraných ukazatelů. V bakalářské práci jsou použity charakteristiky: první diference, druhá diference, bazický index, tempo růstu a průměrný koeficient růstu, které nám umožní základní přehled o vývoji předepsaného pojistného a vyplaceného pojistného plnění. Popis těchto ukazatelů vychází z dat vypočtených v Příloze 5 a 6.

Elementární charakteristiky vývoje předepsaného pojistného

První diference nám značí roční přírůstky. Z Přílohy 5 je zřejmé že nejvyšší roční přírůstek činil 16,163 mld. Kč v roce 2003. K meziročnímu úbytku ve sledovaných letech nedošlo, nejnižší přírůstek však činil v roce 2011 0,191 mld. Kč.

U druhé diference, která vykazuje zrychlení nebo zpomalení vývoje předepsaného pojistného, je možné sledovat největší zrychlení v roce 2010 následované největším zpomalením v roce 2011.

Bazický index udává poměr mezi jednotlivými roky a rokem 1993. Jelikož nikdy nenastal propad v celkovém předepsaném pojistném, bazický index vykazuje stálý růst. V posledním sledovaném roce 2014 je tedy nárůst celkového předepsaného pojistného oproti roku 1993 téměř sedminásobný.

Průměrný koeficient růstu činí 1,094 a vypovídá nám o průměrném nárůstu o 9,4%.

Průměrné předepsané pojistné v období 1993 – 2014 vykazuje hodnotu 98,112 mld. Kč, tato průměrná hodnota byla překonána rokem 2003 hodnotou 104,636 mld. Kč, kdy také došlo k nejvyššímu meziročnímu přírůstku.

Elementární charakteristiky vývoje vyplaceného pojistného plnění

V Příloze 6 lze u první diference pozorovat tři výrazné meziroční přírůstky a to v roce 1997 přírůstek 10,825 mld. Kč, v roce 2002 18,057 mld. Kč a v posledním analyzovaném roce 2013 11,389 mld. Kč. Všechny tyto vysoké meziroční přírůstky byly způsobeny vyplaceným pojistným plněním na katastrofické události (povodně, bouřky a vichřice). K nejvýraznějšímu meziročnímu úbytku pak došlo v roce 2005.

Z vypočtených hodnot druhé diference je možné sledovat v roce 1997 a 2002 výrazné zrychlení vývoje vyplaceného pojistného plnění následované vždy v dalším roce významným zpomalením.

Bazický index vykazuje rostoucí trend s drobným vychýlením v roce 2005, kdy došlo k mírnému zpomalení. V roce 2013 je nárůst vyplaceného pojistného plnění oproti roku 1993 více jak pětinasobný.

Průměrný koeficient růstu dosahuje hodnoty 1,088, tedy průměrném nárůst o 8,8%.

V roce 2002 byla prvně překonána průměrná částka vyplaceného pojistné plnění za období 1993 – 2013, která činí 50,646 mld. Kč.

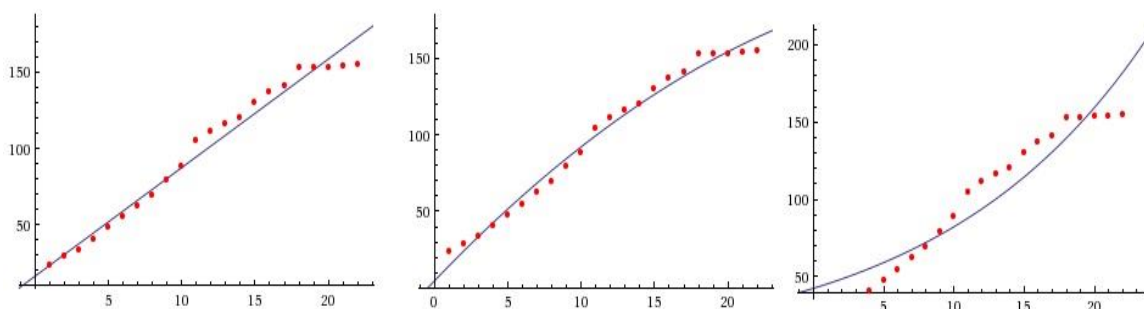
4.3 Extrapolace budoucího vývoje vybraných ukazatelů

Analýza časových řad umožňuje nejen stručný popis minulého vývoje sledovaných ukazatelů, ale i možnost dosažení zajímavějších výstupů - predikci budoucího vývoje ukazatelů. Nejdříve je nutné zvolit trendovou funkci, která nejlépe vystihuje dosavadní vývoj, na základě které lze předpovědět vývoj další. V bakalářské práci jsou pro tyto účely využity tři matematické funkce, lineární, kvadratická a exponenciální, za pomoci grafické analýzy pozorovaných hodnot. Ke správnému výběru funkce jsou použity charakteristiky: index determinace a index korelace. Po dosazení hodnot do vybraného vhodného modelu trendové funkce jsou získány predikované hodnoty.

Extrapolace předepsaného pojistného

Z hodnot uvedených v Příloze 1 je v Obrázku 1 sestaveno grafické znázornění vývoje předepsaného pojistného okolo trendových funkcí. Vizuálním zhodnocením je možné považovat za vhodnou funkci kvadratickou. Tuto analýzu je však nutné doplnit vypočtenými charakteristikami, které nám určí nejvýstižnější trendovou funkci přesněji.

Obrázek 1 - Vývoj předepsaného pojistného okolo lineární, kvadratické a exponenciální funkce (v mld. Kč)

Zdroj: WolframAlpha, vlastní zpracování

Níže uvedená Tabulka 1 představuje vyčíslené charakteristiky: index determinace a index korelace pro jednotlivé funkce. Z výpočtů bylo potvrzeno, že nejpřesnější funkcí je kvadratická trendová funkce:

$$T_t = 4,7533 + 10,0214t - 0,1269t^2$$

Tabulka 1 - Charakteristiky pro určení vhodného modelu trendové funkce celkového předepsaného pojistného

Funkce	I²	I
Lineární	0,977	0,988
Kvadratická	0,987	0,993
Exponenciální	0,982	0,991

Zdroj: vlastní zpracování

Dle vypočtených budoucích hodnot v Tabulce 2 z kvadratické trendové funkce bude předepsané pojistné v následujícím období ještě chvíli stoupat. Následně by mělo dojít k obratu a poklesu.

Tabulka 2 - Prognóza celkového předepsaného pojistného na rok 2015, 2016 a 2017 (v mld. Kč)

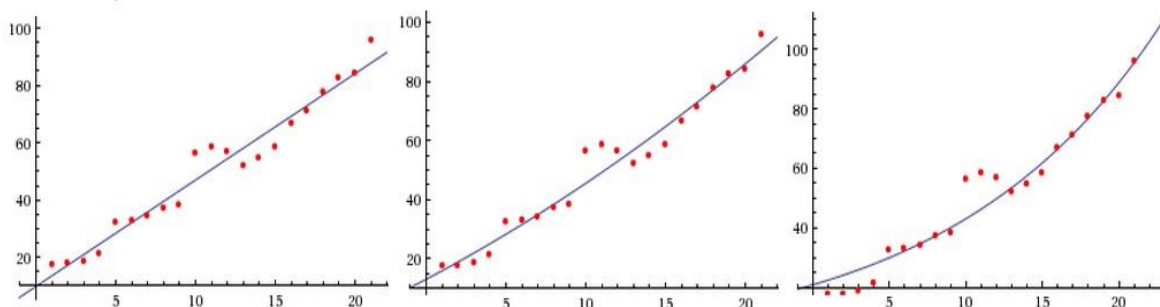
Rok	Odhad
2015	168,115
2016	172,173
2017	175,976

Zdroj: vlastní zpracování

Extrapolace vyplaceného pojistného plnění

Z hodnot uvedených v Příloze 2 je v Obrázku 2 sestaveno grafické znázornění vývoje vyplaceného pojistného plnění okolo trendových funkcí. Tato analýza je však opět doplněna charakteristikami, které určí nejvýstižnější trendovou funkci.

Obrázek 2 - Vývoj vyplaceného pojistného plnění okolo lineární, kvadratické a exponenciální funkce (v mld. Kč)

Zdroj: WolframAlpha, vlastní zpracování

Z Tabulky 3 je nejvhodnější funkcí pro popsání časové řady vyplaceného pojistného plnění exponenciální trendová funkce:

$$T_t = 20,8832e^{0,072361x}$$

Tabulka 3 - Charakteristiky pro určení vhodného modelu trendové funkce vyplaceného pojistného plnění

Funkce	Index determinace	Index korelace
Lineární	0,960	0,980
Kvadratická	0,963	0,981
Exponenciální	0,991	0,995

Zdroj: vlastní zpracování

Následující Tabulka 4 uvádí predikované hodnoty z exponenciální trendové funkce. Lze z ní vyvodit, že vyplacené pojistné plnění bude v následujícím období vykazovat stálý rostoucí trend.

Tabulka 4 - Prognóza vyplaceného pojistného plnění na rok 2014, 2015, 2016 a 2017 (v mld. Kč)

Rok	Odhad
2014	102,605
2015	110,305
2016	118,583
2017	127,481

Zdroj: vlastní zpracování

4.4 Perspektivy českého pojistného trhu a doporučení

Z dosažených výsledků je možné v dalších letech očekávat růst pojistného trhu. Rostoucí tendenci vykazuje, jak celkové předepsané pojistné, tak vyplacené pojistné plnění. Vzhledem k povodním v roce 2013, kdy vyplacené pojistné plnění oproti předcházejícímu roku rapidně vzrostlo, lze v příštím roce spíše očekávat pokles, a až následně opět rostoucí vývoj. Pokud se vezme v úvahu vývoj předepsaného pojistného v posledních letech, ten se bude spíše pohybovat ve stejných hodnotách s velmi mírnou rostoucí tendencí. Aby tento pozitivní vývoj byl zachován, je nutné pojistný trh neustále oživovat. K vývoji pojistného trhu může docházet z mnoha hledisek.

Jedním z nich jsou změny stanovisek v regulaci pojišťovnictví ze strany státu a Evropské unie. Evropská unie v současnosti neustále připravuje nové změny v regulaci distribuce pojištění, zaměřuje se na dokonalejší sladění zprostředkovávání pojištění a zvyšování ochrany klienta. Regulace je na pojistném trhu nezbytná a bylo by dobré jí stále zkvalitňovat. Na druhé straně stále roste význam samoregulace. Od počátku roku 2015 byla na trhu zavedena některá samoregulační opatření, s kterými by měla přijít větší srozumitelnost v informacích o produktech.

Také snaha pojišťoven o zvyšování zájmu klientů o životní pojištění by velmi prospěla českému pojistnému trhu. Ve srovnání s vyspělými státy, kde převažuje životní pojištění nad neživotním, většinou v poměru 60:40, totiž stále zaostáváme. Veřejnosti by se měly předkládat srozumitelnější informace pro snazší orientaci v produktech životního pojištění.

Pojišťovny by se měly zejména koncentrovat na produkty, u kterých je zaznamenáván klesající trend předepsaného pojistného. K významnému poklesu dochází např. u povinného ručení, kdy za posledních pět let došlo k poklesu o 19%. Tomu nepřispěje ani zrušení povinnosti hradit pokutu za každý den, kdy není vozidlo zákonné

pojištěné, které nabylo účinnosti 15. 1. 2015. Spíše lze očekávat vyšší nepojištěnost a tím nižší předepsané pojistné.

Podstatný vliv v kvalitě pojišťovnictví hrají zprostředkovatelé pojištění. U některých pojišťoven je až 70% nových smluv sjednáno přes pojišťovací zprostředkovatele. Jejich odbornost tedy značně ovlivňuje pojišťovnictví. Občas je ale kvantita upřednostněna před kvalitou, což vede k neodbornému poradenství. Výkonu činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů v nynější době předchází povinnost splnění zkoušky odborné způsobilosti u České národní banky. Dokonalejšímu poradenství by mohla přispět aktualizace zkoušek, která by byla zaměřena více na praxi.

Rok 2014 byl ovlivněn přijetím nového občanského zákoníku. Bylo zdraženo povinné ručení z důvodu zavedení odvodu 3% z ročního pojistného povinného ručení do Fondu zábrany škod. Zásadní změnou byla také změna ve vyčíslení náhrady za škody způsobené z odpovědnosti na zdraví. Závažnost úrazu nebo poškození již nestanovuje ministerstvo zdravotnictví, ale individuálně soud dle zásady slušnosti. Tento přechod znamenal mnohem vyšší vyplacené pojistné plnění. Byla také upravena terminologie a pro pojišťovny nastalo větší zatížení v administrativě. Pro klienty však zavedení nového občanského zákoníku znamenalo výraznější ochranu spotřebitele.

5 Závěr

Pojišťovnictví, jako součást ekonomiky, je dynamicky se rozvíjejícím odvětvím, jehož hlavním úkolem je eliminování negativních dopadů nahodilosti na činnosti lidí.

Úroveň pojistného trhu je možné klasifikovat z mnoha různých pohledů. V této bakalářské práci byly využity čtyři základní ukazatelé úrovně používané v České republice, tedy předepsané pojistné, vyplacené pojistné plnění, škodovost a pojištěnost. Cílem bylo tyto ukazatelé analyzovat, popsat jejich vývojovou tendenci, odhadnout budoucí vývoj a podat doporučení pro české pojistitele v ohledu zlepšení kvality pojistného trhu.

Analýzou bylo zjištěno, že český pojistný trh se ve zkoumaném období od roku 1993 pozitivně rozvíjí. První ze zkoumaných ukazatelů, předepsané pojistné vykazuje od roku 1993 dlouhodobý rostoucí trend. Dynamický vývoj probíhal až do roku 2003, v roce 2004 byla dynamika růstu zpomalena. Příčinou byl vstup České republiky do Evropské unie, kdy bylo zapotřebí sladit české pojistné právo s legislativou Evropské unie. K rostoucí tendenci zejména přispělo předepsané pojistné za životní pojištění. Oproti roku 1993 je předepsané pojistné třináctkrát vyšší, zatímco neživotní pojištění vykázalo pouze pětinasobné navýšení. Z výpočtů bylo zjištěno, že budoucímu vývoji předepsaného pojistného nejvíce odpovídá kvadratická trendová funkce. Předepsané pojistné by tak v následujících letech mělo ještě chvíli stoupat a poté by mělo dojít k následnému poklesu.

U ukazatele vyplacené pojistné plnění byl zaznamenán také rostoucí trend, který byl narušen čtyřmi událostmi živelného charakteru. V roce 1997 a 2002 povodně, které způsobily, že vyplacené pojistné plnění oproti původním rokům vzrostlo zhruba o 50 %. V roce 2008 to byla vichřice a v roce 2013 opět povodně následované letními bouřemi. Následný vývoj vyplaceného pojistného plnění tentokrát nejlépe vystihovala exponenciální trendová funkce, z které byl vyvozen stálý rostoucí trend. Vzhledem k povodním v roce 2013, kdy vyplacené pojistné plnění rapidně vzrostlo, je možné v příštím roce očekávat spíše pokles s následným rostoucím vývojem.

Škodovost, která udává podíl mezi vyplaceným pojistným plněním a předepsaným pojistným, byla nejvyšší v prvním sledovaném roce 1993 a činila 75%. I v tomto ukazateli se samozřejmě projevil zmíněné katastrofické události. Od roku 2007 je možné sledovat růst škodovosti. Důvodem jsou především negativní klimatické změny a větší kriminalita. Také zlepšující se odbornost pojišťovacích zprostředkovatelů a s tím spojená vyšší vyplácená pojistná plnění.

Celková pojištěnost, podíl mezi předepsaným pojistným a výší HDP, rostla až do roku 2003, kdy činila 4,1%. Následoval mírný pokles způsobený prudším růstem HDP než předepsaného pojistného. Po roce 2008 nastal mírný nárůst a pokračovala stagnace, která trvá do současnosti a pohybuje se na 4%. V porovnání k Evropské unii, kde se pojištěnost pohybuje kolem 8%, je pojištěnost v České republice na nízké úrovni.

Nakonec byla navržena doporučení, aby pozitivní vývoj pojistného trhu byl zachován, popřípadě zlepšen. Doporučena byla účinnější státní a evropská regulace pojistného trhu s vymezením prostoru i pro samoregulaci. Tato změna by mohla vést k lepší orientaci v informacích o produktech. Další doporučení bylo zaměřeno na rozvoj významu životního pojištění. Pojišťovněm bylo navrženo, aby kladli větší úsilí ve zvyšování zájmu klientů o životní pojištění, které by českému pojistnému trhu umožnilo více se přiblížit k vyspělejším státům Evropské unie. Pojišťovněm také bylo navrženo, zaměřit se na produkty u, kterých je pozorován klesající trend, a učinit je pro klienty více atraktivními. I na pojišťovací zprostředkovatelé by mělo být více zaměřeno, zejména na jejich odbornost, která může být ovlivněna kvalitnějšími zkouškami z odborné způsobilosti zaměřenými více na praktické otázky.

V současném období, kdy se kladou důraznější nároky na regulaci a ekonomika je v dlouhodobém útlumu, je důležité, aby se doporučené návrhy nebo jiná jednání vedoucí ke zlepšení se postupně stávaly skutečností, a tím byl pojistný trh oživován a zdokonalován.

Použitá literatura

- [01] CIPRA Tomáš: Pojistná matematika - teorie a praxe. 2. vyd. Praha: EKOPRESS, 2006. 412 s. ISBN 80-86929-11-6
- [02] ČEJKOVÁ Viktória: *Pojistný trh*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, spol. s r.o., 2002. 120 s. ISBN 80-247-0137-5
- [03] DAŇHEL Jaroslav. *Kapitoly z pojistné teorie*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica, 2002. 140 s. ISBN 80-245-0306-9
- [04] DAŇHEL Jaroslav a kol. *Pojistná teorie*. 2. vyd. Praha: Professional Publishing, 2006. 338 s. ISBN 80-86946-00-2
- [05] DUCHÁČKOVÁ Eva. *Pojišťovnictví a pojištění*. 1. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, 2000. 118 s. ISBN 80-245-0023-X
- [06] DUCHÁČKOVÁ Eva. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. 224 s. ISBN 978-80-86929-4
- [07] DUCHÁČKOVÁ Eva, DAŇHEL Jaroslav. *Teorie pojistných trhů*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. 216 s. ISBN 978-80-7431-015-7
- [08] HINDLS Richard, HRONOVÁ Stanislava, SEGER Jan, FISCHER Jakub: *Statistika pro ekonomy*. 8. vyd. Praha: Professional Publishing, 2007. 420 s. ISBN 978-80-86946-43-6
- [09] SVATOŠOVÁ Libuše, KÁBA Bohumil: *Statistické metody I*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2007. 134 s. ISBN 978-80-213-1672-0
- [10] SVATOŠOVÁ Libuše, KÁBA Bohumil: *Statistické metody II*. 1. vyd. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Provozně ekonomická fakulta, 2008. 105 s. ISBN 978-80-213-1736-9

Internetové zdroje

- [11] <http://business.center.cz> - Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů
- [12] <https://www.cnb.cz>
- [13] <http://www.finance.cz>
- [14] <http://www.financnivzdelavani.cz>
- [15] <http://finexpert.e15.cz>
- [16] <http://www.investujeme.cz>

Seznam grafů

Graf 1 - Podíl pojišťoven na celkovém předepsaném pojistném v r. 2014 (v %)	27
Graf 2 - Vývoj předepsaného pojistného v letech 1993 - 2014 (v mld. Kč)	29
Graf 3 - Podíl předepsaného pojistného životního a neživotního pojištění v letech 1993, 2004 a 2014 (v %)	30
Graf 4 – Vývoj vyplaceného pojistného plnění v letech 1993 - 2013 (v mld. Kč)	31
Graf 5 - Škodovost v letech 1993 - 2013 (v %)	32
Graf 6 - Pojištěnost v letech 1993 - 2013 (v %)	33

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Charakteristiky pro určení vhodného modelu trendové funkce celkového předepsaného pojistného	36
Tabulka 2 - Prognóza celkového předepsaného pojistného na rok 2015, 2016 a 2017 (v mld. Kč)	36
Tabulka 3 - Charakteristiky pro určení vhodného modelu trendové funkce vyplaceného pojistného plnění	37
Tabulka 4 - Prognóza vyplaceného pojistného plnění na rok 2014, 2015, 2016 a 2017 (v mld. Kč)	38

Seznam příloh

Příloha 1 - Vývoj předepsaného pojistného v letech 1993 - 2014 (v mld. Kč)	1
Příloha 2 - Vyplacená pojistná plnění v letech 1993 - 2013 (v mld. Kč)	2
Příloha 3 – Škodovost v letech 1993 - 2013 (v %)	3
Příloha 4 – Pojištěnost v letech 1993 - 2013 (v %)	4
Příloha 5 - Elementární charakteristiky celkového předepsaného pojistného v letech 1993 – 2014 (v mld. Kč)	5
Příloha 6 - Elementární charakteristiky vyplaceného pojistného plnění v letech 1993 – 2013 (v mld. Kč)	6

Příloha 1 - Vývoj předepsaného pojistného v letech 1993 - 2014 (v mld. Kč)

Ukazatel/rok	Životní pojištění	Neživotní pojištění	Celkové předepsané pojistné	Tempo růstu (v %)		
				živ.	neživ.	Σ
1993	5,905	17,491	23,396	-	-	-
1994	7,418	21,670	29,088	25,6%	23,9%	24,3%
1995	9,225	24,507	33,732	24,4%	13,1%	16,0%
1996	10,989	29,254	40,243	19,1%	19,4%	19,3%
1997	12,690	35,296	47,986	15,5%	20,7%	19,2%
1998	14,965	39,832	54,797	17,9%	12,9%	14,2%
1999	19,917	42,524	62,441	33,1%	6,8%	13,9%
2000	22,770	46,514	69,284	14,3%	9,4%	11,0%
2001	28,282	50,915	79,197	24,2%	9,5%	14,3%
2002	34,161	54,312	88,473	20,8%	6,7%	11,7%
2003	41,123	63,513	104,636	20,4%	16,9%	18,3%
2004	44,201	68,374	111,550	7,5%	7,7%	6,6%
2005	44,954	70,950	115,904	1,7%	3,8%	3,9%
2006	47,133	73,016	120,149	4,8%	2,9%	3,7%
2007	54,122	76,338	130,460	14,8%	4,5%	8,6%
2008	56,889	80,308	137,197	5,1%	5,2%	5,2%
2009	60,186	81,213	141,399	5,8%	1,1%	3,1%
2010	71,765	81,092	152,857	19,2%	-0,1%	8,1%
2011	73,416	79,632	153,048	2,3%	-1,8%	0,1%
2012	74,811	78,517	153,328	1,9%	-1,4%	0,2%
2013	75,259	78,753	154,012	0,6%	0,3%	0,4%
2014	74,732	80,564	155,296	-0,7%	2,3%	0,8%
Koeficient růstu 2014/1993	12,666	4,606	6,638	-	-	-
Koeficient růstu 2014/2004	1,691	1,178	1,392	-	-	-

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

Příloha 2 - Vyplacená pojistná plnění v letech 1993 - 2013 (v mld. Kč)

Rok/ukazatel	Vyplacená pojistná plnění celkem (mld. Kč)	Tempo růstu (v %)
1993	17,581	-
1994	17,789	1,18%
1995	18,634	4,75%
1996	21,406	14,88%
1997	32,231	50,57%
1998	32,764	1,65%
1999	34,261	4,57%
2000	37,159	8,46%
2001	38,087	2,50%
2002	56,144	47,41%
2003	58,338	3,91%
2004	56,599	-2,98%
2005	51,944	-8,22%
2006	54,547	5,01%
2007	58,503	7,25%
2008	66,681	13,98%
2009	71,130	6,67%
2010	77,435	8,86%
2011	82,455	6,48%
2012	84,243	2,17%
2013	95,632	13,52%

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

Příloha 3 – Škodovost v letech 1993 - 2013 (v %)

Ukazatel/rok	Celkové předepsané pojistné (v mld. Kč)	Vyplacená pojistná plnění celkem (v mld. Kč)	Škodovost (v %)
1993	23,396	17,581	75%
1994	29,088	17,789	61%
1995	33,732	18,634	55%
1996	40,243	21,406	53%
1997	47,986	32,231	67%
1998	54,797	32,764	60%
1999	62,441	34,261	55%
2000	69,284	37,159	54%
2001	79,197	38,087	48%
2002	88,473	56,144	63%
2003	104,636	58,338	56%
2004	111,550	56,599	51%
2005	115,904	51,944	45%
2006	120,149	54,547	45%
2007	130,460	58,503	45%
2008	137,197	66,681	49%
2009	141,399	71,130	50%
2010	152,857	77,435	51%
2011	153,048	82,455	54%
2012	153,328	84,243	55%
2013	154,012	95,632	62%

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP

Příloha 4 – Pojištěnost v letech 1993 - 2013 (v %)

Rok/ ukazatel	Předepsané pojistné (v mld. Kč)			HDP (v mld. Kč)	Pojištěnost (v %)		
	živ.	neživ.	Σ		živ.	neživ.	Σ
1993	5,905	17,491	23,396	1 020	0,6%	1,7%	2,3%
1994	7,418	21,670	29,088	1 183	0,6%	1,8%	2,5%
1995	9,225	24,507	33,732	1 467	0,6%	1,7%	2,3%
1996	10,989	29,254	40,243	1 683	0,7%	1,7%	2,4%
1997	12,690	35,296	47,986	1 811	0,7%	1,9%	2,6%
1998	14,965	39,832	54,797	1 997	0,7%	2,0%	2,7%
1999	19,917	42,524	62,441	2 081	1,0%	2,0%	3,0%
2000	22,770	46,514	69,284	2 189	1,0%	2,1%	3,2%
2001	28,282	50,915	79,197	2 352	1,2%	2,2%	3,4%
2002	34,161	54,312	88,473	2 464	1,4%	2,2%	3,6%
2003	41,123	63,513	104,636	2 577	1,6%	2,5%	4,1%
2004	44,201	68,374	111,550	2 815	1,6%	2,4%	4,0%
2005	44,954	70,950	115,904	2 984	1,5%	2,4%	3,9%
2006	47,133	73,016	120,149	3 222	1,5%	2,3%	3,7%
2007	54,122	76,338	130,460	3 536	1,5%	2,2%	3,7%
2008	56,889	80,308	137,197	3 689	1,5%	2,2%	3,7%
2009	60,186	81,213	141,399	3 628	1,7%	2,2%	3,9%
2010	71,765	81,092	152,857	3 668	2,0%	2,2%	4,2%
2011	73,416	79,632	153,048	3 807	1,9%	2,1%	4,0%
2012	74,811	78,517	153,328	3 844	1,9%	2,0%	4,0%
2013	75,259	78,753	154,012	3 884	1,9%	2,0%	4,0%

Zdroj: vlastní konstrukce dle výročních zpráv ČAP, ČNB

Příloha 5 - Elementární charakteristiky celkového předepsaného pojistného v letech 1993 – 2014 (v mld. Kč)

Rok	Předepsané pojistné	1. diference	2. diference	Bazický index	Koeficient růstu	Tempo růstu (v %)
1993	23,396	-	-	1,000	-	-
1994	29,088	5,692	-	1,243	1,243	24,3%
1995	33,732	4,644	-1,048	1,442	1,160	16,0%
1996	40,243	6,511	1,867	1,720	1,193	19,3%
1997	47,986	7,743	1,232	2,051	1,192	19,2%
1998	54,797	6,811	-0,932	2,342	1,142	14,2%
1999	62,441	7,644	0,833	2,669	1,139	13,9%
2000	69,284	6,843	-0,801	2,961	1,110	11,0%
2001	79,197	9,913	3,070	3,385	1,143	14,3%
2002	88,473	9,276	-0,637	3,782	1,117	11,7%
2003	104,636	16,163	6,887	4,472	1,183	18,3%
2004	111,550	6,914	-9,249	4,768	1,066	6,6%
2005	115,904	4,354	-2,560	4,954	1,039	3,9%
2006	120,149	4,245	-0,109	5,135	1,037	3,7%
2007	130,460	10,311	6,066	5,576	1,086	8,6%
2008	137,197	6,737	-3,574	5,864	1,052	5,2%
2009	141,399	4,202	-2,535	6,044	1,031	3,1%
2010	152,857	11,458	7,256	6,533	1,081	8,1%
2011	153,048	0,191	-11,267	6,542	1,001	0,1%
2012	153,328	0,280	0,089	6,554	1,002	0,2%
2013	154,012	0,684	0,404	6,583	1,004	0,4%
2014	155,296	1,284	0,600	6,638	1,008	0,8%
Celkem	2158,473	x	x	x	x	x
Průměr	98,112	x	x	x	1,094	x

Zdroj: vlastní konstrukce

Příloha 6 - Elementární charakteristiky vyplaceného pojistného plnění v letech 1993 – 2013 (v mld. Kč)

Rok	Vyplacené pojistné plnění	1. diference	2. diference	Bazický index	Koeficient růstu	Tempo růstu (v %)
1993	17,581	-	-	1,000	-	-
1994	17,789	0,208	-	1,012	1,012	1,2%
1995	18,634	0,845	0,637	1,060	1,048	4,8%
1996	21,406	2,772	1,927	1,218	1,149	14,9%
1997	32,231	10,825	8,053	1,833	1,506	50,6%
1998	32,764	0,533	-10,292	1,864	1,017	1,7%
1999	34,261	1,497	0,964	1,949	1,046	4,6%
2000	37,159	2,898	1,401	2,114	1,085	8,5%
2001	38,087	0,928	-1,970	2,166	1,025	2,5%
2002	56,144	18,057	17,129	3,193	1,474	47,4%
2003	58,338	2,194	-15,863	3,318	1,039	3,9%
2004	56,599	-1,739	-3,933	3,219	0,970	-3,0%
2005	51,944	-4,655	-2,916	2,955	0,918	-8,2%
2006	54,547	2,603	7,258	3,103	1,050	5,0%
2007	58,503	3,956	1,353	3,328	1,073	7,3%
2008	66,681	8,178	4,222	3,793	1,140	14,0%
2009	71,130	4,449	-3,729	4,046	1,067	6,7%
2010	77,435	6,305	1,856	4,404	1,089	8,9%
2011	82,455	5,020	-1,285	4,690	1,065	6,5%
2012	84,243	1,788	-3,232	4,792	1,022	2,2%
2013	95,632	11,389	9,601	5,440	1,135	13,5%
Celkem	1063,563	x	x	x	x	x
Průměr	50,646	x	x	x	1,088	x

Zdroj: vlastní konstrukce